

komme frem med den Slags Udtalelser. Hver Ting skal jo ses i Forhold til sin Tid, og efter sin Tids Forhold synes jeg, at man maa sige, at det var et udmærket Grundlag, som blev lagt den Gang. Hvis vi i 1895 kunde lægge et Grundlag, som kunde bære Udviklingen lige saa godt frem, som det stete ved Grundlaget af 1814, synes jeg, at vi ikke behøve at skamme os, saa tror jeg, at vi have gjort en god Gerning. Man har sagt, at den Tanke, som nærmest kom til Orde den Gang, var Formynderstabsanken. Ja, dette kan jo nok siges med nogen Ret; men jeg mener ogsaa, at det efter den Tids Forhold i det hele taget kunde forsvares, naar vi tænkte paa den Mand, som gif Igen-nem den Tid. Det var en faderlig Tanke fra oven, om man saa vil, som den Gang gjorde sig gældende, og det var efter min Mening ogsaa berettiget. Men det er mig lige saa klart, at det nu i vor Tid efter et saa langt Tidsumrs Forløb langfra kan forsvares, at blive ved at leve paa den samme Formynderstabsanket som den Gang, og jeg kan ikke indse andet, end at det, hvis man vedtager det foreliggende Lovforslag, i den Skikkelse, hvori det foreligger, bliver endnu den samme Formynderstabsanket, vi komte til at leve under, som man kom til at leve under i 1814. Man maa jo dog ikke være blind for, at der er foregaaet en stor Udvikling i det danske Folk siden den Tid, og jeg kan ikke forstaa, hvad der nu skulde berettigede til at blive ved med fra oven at være Formynder for Befolkningen i sin Helhed. Man opfatter sig dog ikke til Formynder over for Forældrene, hvor det gælder Børnenes legemlige Ernæring, og skulde man saa have mere Ret til at opfatte sig til Formynder, hvor det gælder deres aandelige Ernæring? Det tror jeg ikke, man har. Hvad jeg gerne vilde anbefale, hvis vi skulde have dette Lovforslag gennemført, var da at gennemføre det saaledes, at man ikke ødelægger det gode Forhold, som der allerede nu de allerfleste Steder er mellem Skole og Hjem. Men hvis man vedtager Lovforslaget, saadan som det foreligger, er jeg bange for, at man gaar et Skridt tilbage i den Retning, at man kommer til at gøre Skade dermed i Stedet for Gavn. Det er jo en bekendt Sag, at vor Befolkning har stor Lyst til at ofre noget paa sine Børns Undervisning. Det er ikke ubekendt, at man paa mange Steder har gjort meget for Børnenes Undervisning, som man slet ikke var pligtig til at gøre. Jeg beklager, at jeg i dette Tilfælde maa tilføje, at der paa mange Steder fra Myndighedernes Side er blevet lagt Hindringer i Vejen derfor. Man har

for at nævne et Eksempel staaet med et Børneantal i en Skole paa 80 Elever, og man har ønsket at ansætte en Lærerinde; men der er blevet stillet allehaande Krav fra Overmyndighedernes Side, som jeg næsten synes ere gaaede ud paa at forhindre en saadan Ansættelse. Jeg beklager, at noget saadant kan finde Sted. — Der er her under Debatten bleven nævnt de vestjyske Skoleforhold. Ja, der har man netop et Forhold, som jeg synes var værd at efterligne. Hvad er det, der gør det saa tiltalende der, hvad er det, der gør, at Skolerne i Vestjylland staa paa en saadan Højde, og at Oplysningen i Vestjylland efter alles Mening staar paa et saa højt Trin, som den gør? Det er netop, fordi der bestaar et saa godt Forhold mellem Hjem og Skole, at de arbejde saa udmærket jammen, og det kommer igen af, at man har undt Vestjylland en ganske anden Frihed til at ordne sine Skoleforhold end andre Egne af Landet.

Naar jeg dernæst skal omtale enkelte Punkter i det foreliggende Lovforslag, vil jeg begynde med at omtale det allerførste, der melder sig, den undervisningspligtige Alder. Jeg er i og for sig ingen Modstander af det Forslag, som foreligger herom. Jeg er ikke nogen principiel Modstander deraf, idet jeg mener, at det i de allerfleste Tilfælde vil være rigtigt at gennemføre den Bestemmelse, at Børnene skulle sættes i Skole i den Alder, som der er foreslaaet i Forslagets § 1. Jeg turde maasse gøre opmærksom paa, at naar den højtærede Kultusminister her ansførte, at det kun var et ganske lille Antal, som bliver sendt i Skolen før det fyldte 7de Aar, saa tvivler jeg ikke om, at det er rigtigt efter de foreliggende statistiske Oplysninger, men jeg maa maasse dog gøre opmærksom paa, at naar Indberetningerne afgives, nemlig ved Nytaar, er der allerede hængaaet 8 Maanedre efter den Tid, da den væsentligste Indskrivning i Landsbyskolerne finder Sted, hvilket i Reglen er den 1ste Maj, og det er jo klart nok, at selv om der den 1ste Maj kommer Børn i Skole, som ikke fyldte 7 Aar før i November eller December, blive de dog opførte paa den ved Nytaar afgivne Indberetning som 7-aarige. Jeg er derfor temmelig sikker paa — ligesom jeg ved det fra min egen Erfaring — at mange, ja, jeg kan sige de allerfleste Børn komme i Skole, før de ere 7 Aar, ogsaa i andre Egne af Landet, og jeg tror, at de statistiske Oplysninger i saadanne Stykker kunne være meget misvisende. Naar jeg dog ikke gerne vil være med til at slaa fast ved Lov, at Børnene skulle i Skole, før det fyldte syvende